

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtrek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 6 kr.

Rokopis se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za označila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Novi zakon o obdačenji žganja.

(Napisal Straženski.)

(Konec.)

Mnogo zakonov ali postav so uže sklenoli zakonodajalci, da so se jih še živi kesali. Tem zakonom utegne uvrsten biti tudi novi zakon o obdačenji žganja. Sicer bodo žganje podražali, in s tem „šnopsarjem“ na višje kline obešali „frakelce“. Tudi ostane žganja za domače porabe pri nas 56 litrov, na Ogerskem in Hrvatskem 100 litrov, na Tirolskem, Predarlskem in Dalmatinskem pa 112 litrov davka prosto, kakor do sedaj. Prost davka je tudi „špirit“ za obrtne potrebe, za kuhinje, za kurjavo in svečavo, za snaženje, za narejanje kisa, za zdravila in znanstvene svrhe, in naposled še alkohol, ki ga mešajo k likerom, rumu in vinom ter prodavajo v inozemstvo. Večjim gospodarskim žganjarnam bodo davka odpisovali 3—5 fl. pri hektolitru, ako žganja naredijo na dan po 2—7 hektolitrov, za vsem sme tako odpisovanje davka znašati do 3 milijone goldinarjev; kdor pa prodava žganje v inozemstvo, tega alkohol je davka prost in prodajalec dobi še 5 fl. nagrade za vsak hektoliter.

Toda vse to ne more slabih nasledkov zaprečiti. Uže dodatni davek je ljudi hudo zadel. Samo v celjskem okraji so financarji v 3 dneh 10.000 fl. davka predpisali posestnikom starega žganja. Slovenci imajo največ malih žganjaren, ki bodo bržčas vse uničene, ker z velikimi gospodarskimi žganjarnami ne morejo tekmovali, da bi vsaj po dva hektolitra žganja na dan pridelale; pomagati bi si mogle, ako bi stopile v združno delovanje ali začele z zboljšanimi kotli žgati moknate tvarine: zrnje, krompir itd. ter v 24 urah po 360 litrov nažgale žganja. Za prvo silo si bodo skušale pomagati s pavšalovanjem in odkupom. Vendar tudi v tem slučaju bode jih hektoliter stal 17 fl. 50 kr. davka, dočim bodo ogerski židovje v malih žganjarnah pavšalovanih ali odkupljenih moknate tvarine

tako urno in hitro žgali, da jih bode hektoliter stal namesto 35 fl. davka samo 8—10 fl. Vsled tega bodo ogerski, zvečinoma židovski, žganjarji svoje žganje mogli ceneje ponujati, kakor naši ter povsodi z njim prodirali; naše žganjarstvo bode moralo podleči ogerskemu.

Židovske male žganjarne ogerske utegnejo pa tudi državni penesznici nevarne biti. Sedaj imamo malih žganjaren 43.889. Mislimo si, da jih zviti judje samo 10.000 izpremenijo tako, da bode vsaka v 24 urah iz moknatih tvarin dajala po 50 litrov alkohola. V 200 dneh znaša to 1 milijon hektolitrov alkohola, ki bode namesto s 35 fl. hektoliter obdačen samo z 8 fl. 40 kr. Potem takem dobi državna penesznica namesto 35 milijonov samo samo 8²/₁₀ milijonov, ter izgubi davka 26³/₁₀ milijonov goldinarjev, kateri se morejo varno poskriti v globokih žepih zvutih in podjetnih židov! Dal Bog, da se to ne uresniči, bati se pa je!

Najslabša stran žganjarskega zakona je, da vse žrtve naše bodo le Magjarom na korist. Nesrečni dualizem veli v zopet podaljšani nagodbi: vsaka državna polovica obdrži za-se potrošnino za vse svoje izdelke, naj se uživajo doma ali v sosedni polovici. Vsled tega bomo Magjarom za vsaki hektoliter žganja, ki ga k nam prodajo, vračali po 35 fl. L. 1886 so ga k nam prodali 34.836, l. 1885 pa 44.620 hektolitrov. Bržčas bodo zanaprej k nam dovažali še več žganja, recimo 50.000 hk. Za to množino bomo plačevali po 1.750.000 fl., kar znaša v 10 letih 17¹/₁₀ milijona goldinarjev, te moramo Magjarom kar darovati. Vendar to še ni vse. Zakon predpolaga, kakor da bi žganja pri nas popili vsako leto 997.458 hektolitrov, na Ogerskem pa 872.542 hl. Slednje pa ni res. Na Ogerskem ne popijejo toliko žganja, pač pa, kakor dokazuje dr. Julij Wolf, primešajo 250.000 hektolitrov alkohola vinom, katera prodajo v inozemstvo. Takšen alkohol pa je davka prost in torej si ogerski žganjarji prihranijo na leto $35 \times 250.000 = 8.750.000$ fl. To znaša v 10 letih

87 $\frac{1}{2}$ milijona! Magjari bodo zatorej pri vsej ovej reči na boljsem vkup za (87 $\frac{1}{2}$ +18 $\frac{1}{2}$ milj.) celih 105.000.000 fl.

Ker še po novejši nagodbi k vzajemnim stroškom zopet 10 let plačujemo po krivičnej razmeri 70 : 30 — prava razmera je 66 : 34 — darujemo Magjarom v enem leti 4 in v 10 letih 40 milijonov. Po tem takem žrtvujemo za magjarski dualizem v sedanjem desetletji okoli 150 milijonov goldinarjev samo pri žgarnarstvu in vzajemnih zadevah.

Nemškutarije slab sad.

(Dopis iz sv. Vida pri Ptujih.)

Kdo je nemškutar in kaj je nemškutarija, to razlagati čitateljem „Slov. Gospodarja“ bilo bi odveč. Mi na Vidmu sicer ne čitamo preradi „Slov. Gosp.“, r- to vendar vemo, kdo se imenuje nemškutar in da se pri nas nemškutarija vali in goji.

Pri nas je staro gnjezdo, v katerem čepijo in se redijo stari, seri nemškutarji, pa tudi mladi. Mladi pa ravno tako čivkajo, kakor so stari peli. Hudobni in zlobni so stari naši nemškutarji in Slovencev ne marajo, pač pa njih groše; skrbeti za občino njim ni mar, pač pa se njim kaj prileže občinski denar; ako se njih je enkrat prijel, ga več ne izpustijo. Da bi se kratkovidnim in bedakom prikupili, se hlinijo pridno.

Tudi jokati se znajo in to kaj milo! To pa le tedaj, ako občinska volitev za občino Pobrežje ni njim po godu izpala, ako so kmetje posegnili v staro gnjezdo in so ga malo iztrebili. Zgodilo se je to pred nedavnim, ko so vendar enkrat vrgli iz gnjezda nemškutarja, že starejega, ki je dozdej pri vsaki priliki med domačimi, posebno pa med Ptujskimi nemškutarji kaj rad čivkal.

Bogu bodi potoženo, da so se grde nemškutarije tudi nekateri kmetje nalezli. Tem pa se zdaj jako slabo godi. Naj povem danes samo eden izgled.

Kmeta iz Vareje, Jurija Žlahtič (mož se piše Schlachtitsch, menda dru. Michelitschu v Ptuj na ljubo) prišla se je že pred večimi leti nemškutarija. Najljubši tovarši bili so mu mestni in kmečki nemškutarji. Ta tovaršija pa ga je spravila na kant, kajti napovedal je krido ali konkurz, ker ni mogel poplačati svojih dolgov. Jaz sem že precej prileten človek, živim med kmeti, poznam dobro celi okraj Ptujski, pa tudi druge, toda ni mi znano, da bi bil zapal kmet v konkurz. Po moji slabi pameti sodim, da je krida Žlahtiča sad nemškutarije, in da bi mož bil danes dober in čistan kmet, ko bi se bil držal svojih rojakov Slovencev ter bi bil spoštoval svojo slovensko mater in bi se bil ogibal nemškutarjev, kakor hudobec križa.

Premišljeval sem stvar večkrat, ker poznam Jurija Žlahtiča že od mladih nog, pa vselej sem prišel do tega sklepa.

Ako bi vtegnil kdo vprašati, zakaj o stvari govorim in pišem, njemu povem, da se mi zdi stvar imenitna, da se mi zdi potrebno o njej pisati.

Nesreča mladega kmeta naj bode slovenskim kmetom v svarilo, da se bodo ogibali nemškutarjev in nemškutarije.

Nemškutarija spravi kmeta ob vse premoženje, ona vniči njega, rodbino in žlahto! Ali to ni hudo? V bližnjem Leskovci nemškutarija tudi davi več kmetov, posebno hudo pa se godi enemu, ki je še pred kratkim nosil glavo visoko. Bil je v občini izmed prvih in prijatelj vseh Ptujskih nemčurjev; zdaj ima posestva na bobnu, skoro gotovo, da bodo prodana. Ker je imel v rokah tudi občinski denar, lahko se pripeti, da bode občina okvarjena. Škoda za moža, škoda za rodbino! Zatoraj se ne da tajiti, da rodi nemškutarija le slab sad. Slovenec.

Gospodarske stvari.

Gnjiloba krompirja.

Letos je bilo po nekaterih krajih veliko dežja in kjer je zemlja debela, tam je krompir že na njivi trpel škodo, še več bode pa trpel v shrambi, kajti preveč vode ima v sebi. Za to storijo gospodarji dobro, če tak krompir shranijo na suhem, zračnem kraju. Tako shlapi po časi voda iz krompirja in se obvaruje gnjilobe. Vendar tudi v taki shrambi bode je še vse eno več, kakor je bode gospodarju ljubo.

Na vsak način bode po takem nekaj gnjilega krompirja pri vsaki hiši in kaj naj storimo z njim? Ali ga naj kar s kraja izbiramo in zavržemo? Izkušnja uči, da v resnici ni kaj prida iz njega, naj ga obrne človek, kamor že koli. Za krmo pa je še brž najbolje, če ga človek porabi.

Gnjilobe je dvoje vrst, suha in mokra. Ako je suha gnjiloba, tedaj postane iz krompirja neka stvar, ki je čisto podobna lupinju, po njej dobi krompir nekako podobo usnja. Ako trpi to dalje časa, vpadе krompir ter čisto na lahkem razpade, dokler ni popolnem segnjil. Pri mokri gnjilobi pa gre to hitreje in če je shramba vlažna ali tudi vreme mokro, tedaj je hitro s tacim krompirjem pri kraju.

V obče se ne more reči, da bi bilo škodljivo bolni krompir polagati živini. Posebnih bolezní ne dobi živina vsled take krme. Sem ter tje pač dobi živina drisko ali jo napne, toda to se izgodi tudi, če se ji polaga zdrav krompir. Izkušnja torej ni zoper to, da se bolni krompir polaga živini, se vé, da velja to le za čas, ko še krompir ni preveč gnjil; ako pa je